

**سیاست خارجی بازیگران
منطقه‌ای و بین‌المللی
در قبال داعش**

محسن باقری
رهبر طالعی حور
تابستان ۱۳۹۶

سرشناسه	:	باقری، محسن، ۱۳۵۹ خرداد -
عنوان و نام پدیدآور	:	سیاست خارجی بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی در قبال داعش / محسن باقری، رهبر طلایی حور.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشکده علوم و فنون فارابی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۴ ص.
شابک	:	978-600-7376-84-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
رده بندی کنگره	:	۵/۶۴۳۲HV ۱۳۹۶ ۲۲ پ ۵۲/د
رده بندی دیویی	:	۳۰۳/۶۲۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۹۶۸۷۲۹

فارابی

انتشارات دانشکده علوم و فنون

نام کتاب: سیاست خارجی بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی در قبال داعش

نویسندگان: محسن باقری، رهبر طلایی حور

ویراستار علمی: مصطفی ساروه درودی - جمشید شریفیان

ویراستار ادبی: جواد صفی

مدیر اجرایی: یونس خزا

صفحه آرا: جواد یعقوبی

تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

تمامی حقوق اعم از چاپ، تکثیر و نسخه‌برداری برای ناشر محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).
 (تلفن ناشر: ۲۹۹۴۲۶۵۸ صندوق پستی: ۴۵۷۳-۱۹۳۹۵)

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه	۱
فصل اول	۳
تبیین نظری بر نقش تعارضات، همکاری‌ها و اتحادها در ایجاد و تقویت داعش در خاورمیانه	۳
بخش اول: چارچوب نظری؛ تعارض، همکاری و اتحاد	۳
چگونگی تعارض و همکاری و اتحادهای بازیگران در خاورمیانه	۴
بخش دوم: مبانی نظری تفکر داعش و چگونگی شکل‌گیری آن	۵
گفتار اول: مبانی نظری تفکر داعش	۶
گفتار دوم: چگونگی شکل‌گیری داعش	۹
بخش سوم: تأثیر رقابت و تعارض، ژئوپلیتیک و ایدئولوژیک ایران و عربستان در ظهور و ادامه حیات داعش	۱۹
بخش چهارم: داعش و نظم سیاسی-امنیتی منطقه خاورمیانه	۲۱
گفتار اول: شناخت تغییرات منطقه خاورمیانه در نتیجه اقدامات داعش	۲۳
گفتار دوم: خلأ قدرت و فروپاشی نظم منطقه‌ای و ایجاد داعش در خاورمیانه	۲۴
فصل دوم سیاست خارجی قدرت‌های حامی داعش	۲۷
بخش اول: سیاست خارجی عربستان سعودی در خصوص داعش	۲۷
بخش دوم: سیاست خارجی ترکیه در خصوص داعش	۴۴
بخش سوم: سیاست خارجی رژیم صهیونیستی در خصوص داعش	۵۸
فصل سوم: سیاست خارجی قدرت‌های معارض داعش	۷۴۷۴
بخش اول: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در خصوص داعش	۷۴
بخش دوم: سیاست خارجی روسیه در خصوص داعش	۹۵
بخش سوم: سیاست خارجی عراق در خصوص داعش	۱۱۴

بخش چهارم: سیاست خارجی سوریه در خصوص داعش	۱۲۵
فصل چهارم: سیاست خارجی قدرت‌های مردد در خصوص داعش	۱۳۸
بخش اول: سیاست خارجی آمریکا در خصوص داعش	۱۳۸
بخش دوم: سیاست خارجی اتحادیه اروپا در خصوص داعش	۱۶۲
نتیجه‌گیری	۱۸۲
منابع و مأخذ	۱۹۰

سیاست خارجی دولت‌ها تحت تأثیر متغیرهای متعددی در داخل و محیط منطقه‌ای و بین‌المللی شکل می‌گیرد و کشورها تحت تأثیر این متغیرها، اهداف، منافع و جهت‌گیری‌های گوناگونی را برای سیاست خارجی خود انتخاب می‌کنند که در نتیجه آن اهداف و منافع موازی و هم‌سو یا در تعارض با اهداف و منافع سایر کشورها پدیدار می‌گردد. در عین حال راهبردها و سیاست‌های کشورها نیز زمانی بهتر درک می‌شود که رفتارهای آنها را در قبال تحولات حادث شده در یک کشور، منطقه و یا نظام بین‌الملل مورد مذاقه قرار داده تا ابعاد سیاست خارجی آن کشور مشخص گردد.

منطقه خاورمیانه به عنوان یکی از بحرانی‌ترین مناطق جهان به ویژه پس از جنگ سرد، محل مناسبی برای تجزیه و تحلیل سیاست خارجی کشورها به ویژه قدرت‌های منطقه‌ای و قدرت‌های فرامنته‌ای، تأثیرگذار است. در کنار این امر وقوع بهار عربی یا بیداری اسلامی در سال ۲۰۱۱م منطقه غرب آسیا را با فرصت‌ها، چالش‌ها و تهدیداتی مواجه ساخت. در این بین پیدایش گروه تروریستی دولت اسلامی عراق و شام موسوم به داعش یکی از مهم‌ترین پدیده‌های نوظهور نظام بین‌الملل بود است. این گروه با رفتارهای توأم با خشونت خود همه را متحیر کرده و با وجود اقدامات خشونت‌آمیز و ضد حقوق بشری‌اش که به کمک رسانه‌های قدرتمند و نیز پیشرفته در اقصای مناطق جهان مورد مشاهده قرار گرفت، سیاست‌های متفاوتی از سوی کشورها در قبال این عوامل شگفتی‌ساز نظام بین‌الملل اتخاذ گردیده است. گروهی از کشورها از همان ابتدا مخالفت خود را با رفتارهای این گروه اعلام کرده و برای ممانعت از گسترش این گروه تلاش‌های زیادی را انجام داده و در حال حاضر هم همان سیاست را دنبال می‌کنند، دولت‌های ایران، روسیه، عراق و سوریه از مهمترین کشورهای این گروه محسوب می‌شوند. گروهی از کشورها سیاست‌های حمایتی خود را در برابر این گروه بکار گرفتند و با تمام وجود از این گروه حمایت‌های مادی و معنوی نمودند که دولت‌های عربستان سعودی، ترکیه و رژیم صهیونیستی در زمره این کشورها بودند. در کنار دو گروه مذکور، قدرت‌هایی هم بودند که سیاست‌های آنها در قبال گروه داعش توأم با

شک و تردید بود که ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا در این گروه جای می‌گیرند، زیرا این گروه فرصت‌هایی را برای آنها فراهم نموده و در عین حال نیز تهدیداتی را نیز از جانب آن احساس نموده‌اند.

از این رو در این کتاب تلاش شده در فصول مجزا ابتدا به تبیین نظری نقش تعارضات، همکاری‌ها و اتحادها در ایجاد و تقویت داعش در خاورمیانه پرداخته و ضمن اشاره کوتاهی به مبانی نظری و چگونگی شکل‌گیری داعش و تأثیرات آن بر منطقه خاورمیانه در سه فصل بعدی به ترتیب سیاست خارجی قدرت‌های حامی داعش یعنی، عربستان سعودی، ترکیه و رژیم صهیونیستی؛ سیاست خارجی قدرت‌های معارض داعش یعنی ایران، روسیه، عراق و سوریه؛ و سیاست خارجی قدرت‌های مردد و مشکوک در خصوص داعش یعنی آمریکا و اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار گیرد.

محسن باقری - رهبر طالعی حور

تابستان ۱۳۹۶